

O'ZBEKISTON QONUNCHILIGI TAHLILI

ILMIY-TAHLILIY JURNAL
2026-YIL 3-SON

ОБЗОР ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА УЗБЕКИСТАНА

НАУЧНО-АНАЛИТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
2026 ГОД № 3

UZBEKISTAN LAW REVIEW

SCIENTIFIC ANALYTICAL JOURNAL
2026 ISSUE 3

VOLUME 3 / ISSUE 3 / 2026

DOI: [HTTPS://DX.DOI.ORG/10.51788/TSUL.UZLAWREV.33](https://dx.doi.org/10.51788/TSUL.UZLAWREV.33)

ISSN 2181-8118

DOI: [HTTPS://DX.DOI.ORG/10.51788/TSUL.UZLAWREV.](https://dx.doi.org/10.51788/TSUL.UZLAWREV.)

MUASSIS: TOSHKENT DAVLAT YURIDIK UNIVERSITETI

“O‘zbekiston qonunchiligi tahlili” ilmiy-tahliliy jurnali O‘zbekiston matbuot va axborot agentligi tomonidan 2014-yil 21-iyulda 02-0074-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatidan o‘tkazilgan.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi jurnallari ro‘yxatiga kiritilgan.

Mualliflik huquqlari Toshkent davlat yuridik universitetiga tegishli. Barcha huquqlar himoyalangan. Jurnal materiallaridan foydalanish, tarqatish va ko‘paytirish muassis ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Nashr bo‘yicha mas‘ul:
O. Choriyev

Muharrirlar:
E. Mustafayev, Y. Yarmolik,
M. Sharifova, Sh. Beknazarova,
X. Yuldasheva, F. Usmonova,
K. Abduvaliyeva, E. Sharipov,
Y. Mahmudov

Musahhih:
M. Tursunov

Texnik muharrir:
U. Sapayev

Dizayner:
D. Rajapov

Tahririyat manzili:
100047. Toshkent shahar,
Sayilgoh ko‘chasi, 35.
Tel.: (0371) 233-66-36 (1169)

Veb-sayt: lawreview.uz
E-mail: uzlawreview@tsul.uz

Nashriyot litsenziyasi
№ 174625, 29.11.2023-y.

Jurnal 2026-yil 18-sentabrda bosmaxonaga topshirildi.
Qog‘oz bichimi: A4.
Shartli bosma tabog‘i: 21,4.
Adadi: 100. Buyurtma: № 96.

Bosmaxona litsenziyasi
29.11.2023 № 174626

TDYU bosmaxonasida chop etildi.
Bosmaxona manzili:
100047. Toshkent shahri,
Sayilgoh ko‘chasi, 37.

© Toshkent davlat yuridik
universiteti

TAHRIR HAY'ATI

BOSH MUHARRIR

S. Gulyamov – Toshkent davlat yuridik universiteti Huquq va texnologiyalar sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

TAHRIR HAY'ATI A'ZOLARI

I. Rustambekov – Toshkent davlat yuridik universiteti O‘quv ishlari bo‘yicha prorektori, yuridik fanlar doktori, professor – bosh muharrir o‘rinbosari

Sh. Xo‘jayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Intellectual mulk huquqi sho‘basi mudiri, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori – mas‘ul muharrir

O. Okyulov – Toshkent davlat yuridik universiteti Fuqarolik huquqi sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

A. Ener – Anqara Haci Bayram universiteti dotsenti, Energetika nizolari arbitraj markazi bosh kotibi o‘rinbosari, yuridik fanlar doktori

M. Bungenberg – Saarlend universiteti Yevropa instituti direktori, yuridik fanlar doktori

S. Tatar – Anqara Yildirim Boyazid universiteti professori, yuridik fanlar doktori

J. Peeroo – Sorbonna universiteti professori, “Stone 36” yuridik firmasi advokati, yuridik fanlar doktori

B. Musayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Biznes huquqi va sud himoyasi fakulteti dekani, yuridik fanlar doktori, professor

Sh. Saydullayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Davlat va huquq nazariyasi sho‘basi professori, yuridik fanlar nomzodi

D. Habibullayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Fuqarolik protsessual va iqtisodiy protsessual huquqi sho‘basi mudiri, yuridik fanlar doktori, professor

S. Bozorov – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro xususiy huquq sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

I. Bekov – Toshkent davlat yuridik universiteti Konstitutsiyaviy huquq sho‘basi mudiri, yuridik fanlar doktori, professor

V. Ergashev – O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Qonunchilik va huquqiy siyosat instituti direktor o‘rinbosari, yuridik fanlar doktori, professor

Sh. Joldasova – O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi huzuridagi Qonunchilik muammolari va parlament tadqiqotlari instituti bosh ilmiy xodimi, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori

O. Xazratqulov – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro xususiy huquq sho‘basi mudiri, yuridik fanlar nomzodi, professor

D. Suyunova – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat-protsessual huquqi sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

D. Maxkamov – Toshkent davlat yuridik universiteti Ommaviy huquq fakulteti dekani, yuridik fanlar doktori, professor

D. Babadjanova – Toshkent davlat yuridik universiteti Fuqarolik huquqi sho‘basi professori v.b., yuridik fanlar doktori

A. Matmurotov – Toshkent davlat yuridik universiteti Sud hokimiyati, advokatura va huquqni muhofaza qiluvchi organlar sho‘basi mudiri, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori, dotsent

E. Rahmatov – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro huquq va qiyosiy huquqshunoslik fakulteti dekani, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori, dotsent

M. Turdialiyev – O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi Yuridik ta‘lim va sud-ekspertiza boshqarmasi boshlig‘i o‘rinbosari, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori

**УЧРЕДИТЕЛЬ: ТАШКЕНТСКИЙ
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
ЮРИДИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ**

Научно-аналитический журнал «Обзор законодательства Узбекистана» зарегистрирован Агентством печати и информации Узбекистана 21 июля 2014 года с удостоверением № 02-0074.

Журнал включён в перечень журналов Высшей аттестационной комиссии при Академии наук Республики Узбекистан.

Авторские права принадлежат Ташкентскому государственному юридическому университету. Все права защищены. Использование, распространение и воспроизведение материалов журнала осуществляется с разрешения учредителя.

Реализуется по договорной цене.

Ответственный за выпуск:
О. Чориев

Редакторы:

Э. Мустафаев, Е. Ярмолик,
М. Шаринова, Ш. Бекназарова,
Х. Юлдашева, Ф. Усмонова,
К. Абдувалиева, Э. Шарипов,
Й. Махмудов

Корректор:

М. Турсунов

Технический редактор:

У. Сапаев

Дизайнер:

Д. Ражапов

Адрес редакции:

100047. Город Ташкент,
улица Сайилгох, 35.
Тел.: (0371) 233-66-36 (1169)

Веб-сайт: lawreview.uz

E-mail: uzlawreview@tsul.uz

Издательская лицензия

от 29.11.2023 № 174625.

Журнал передан в типографию
18.09.2026.

Формат бумаги: А4.

Усл. п. л. 21,4. Тираж: 100 экз.

Номер заказа: 96.

Лицензия типографии

от 29.11.2023 № 174626

Отпечатано в типографии

Ташкентского государственного
юридического университета.

100047, г. Ташкент,

ул. Сайилгох, дом 37.

© Ташкентский государственный
юридический университет

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

С. Гулямов – профессор сектора права и технологий Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ

И. Рустамбеков – проректор Ташкентского государственного юридического университета по учебной работе, доктор юридических наук, профессор – заместитель главного редактора

Ш. Хужаев – заведующий сектором права интеллектуальной собственности Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам – ответственный редактор

О. Окюлов – профессор сектора гражданского права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

А. Энер – доцент Университета Анкары Хаджи Байрам, заместитель генерального секретаря Арбитражного центра по энергетическим спорам, доктор права

М. Бунгенберг – директор Европейского института Саарского университета, доктор права

С. Татар – профессор Университета Анкары Йылдырым Беязит, доктор права

Ж. Пироо – профессор Сорбоннского университета, адвокат юридической фирмы Stone 36, доктор права

Б. Мусаев – декан факультета бизнес-права и судебной защиты Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

Ш. Сайдуллаев – профессор сектора теории государства и права Ташкентского государственного юридического университета, кандидат юридических наук, профессор

Д. Хабибуллаев – заведующий сектором гражданского процессуального и экономического процессуального права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

С. Бозоров – профессор сектора международного частного права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

И. Беков – заведующий сектором конституционного права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

В. Эргашев – заместитель директора Института законодательства и правовой политики при Президенте Республики Узбекистан, доктор юридических наук, профессор

Ш. Джолдасова – ведущий научный сотрудник Института проблем законодательства и парламентских исследований при Олий Мажлисе Республики Узбекистан, доктор философии по юридическим наукам

О. Хазраткулов – заведующий сектором международного частного права Ташкентского государственного юридического университета, кандидат юридических наук, профессор

Д. Суюнова – профессор сектора уголовно-процессуального права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

Д. Махкамов – декан факультета публичного права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

Д. Бабаджанова – и.о. профессора сектора гражданского права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

А. Матмуротов – заведующий сектором судебной власти, адвокатуры и правоохранительных органов Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам

Э. Рахматов – декан факультета международного права и сравнительного правоведения Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам, доцент

М. Турдиалиев – заместитель начальника управления юридического образования и судебной экспертизы Министерства юстиции Республики Узбекистан, доктор юридических наук, доктор философии по юридическим наукам

**FOUNDER: TASHKENT STATE
UNIVERSITY OF LAW**

"Uzbekistan Law Review" scientific and analytical journal was registered by Press and Information Agency of Uzbekistan on July 21, 2014, with certificate number 02-0074.

The journal is included in the list of journals of the Supreme Attestation Commission under the Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan

Copyright belongs to Tashkent State University of Law. All rights reserved. Use, distribution and reproduction of materials of the journal are carried out with the permission of the founder.

Agreed-upon price.

Publication Officer:
O. Choriev

Editors:
E. Mustafaev, E. Yarmolik,
M. Sharifova, Sh. Beknazarova,
Kh. Yuldasheva, F. Usmonova,
K. Abduvalieva, E. Sharipov,
Y. Makhmudov

Proofreader:
M. Tursunov

Technical editor:
U. Sapaev

Designer:
D. Rajapov

Publishing department address:
100047. Tashkent city,
Sayilgoh street, 35.
Phone: (0371) 233-66-36 (1169)

Website: lawreview.uz
E-mail: uzlawreview@tsul.uz

Publishing license
№ 174625, 29.11.2023.

The journal is submitted to the
Printing house on 18.09.2026.
Paper size: A4.
Cond.p.f: 21,4.
Units: 100. Order: № 96.

Printing house license
№ 174626, 29.11.2023.

Published in the Printing house of
Tashkent State University of Law.
100047. Tashkent city,
Sayilgoh street, 37.

© Tashkent State University of Law

EDITORIAL BOARD
EDITOR-IN-CHIEF

S. Gulyamov – Professor of the Department of Law and Technologies of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD

I. Rustambekov – Deputy Rector for Academic Affairs of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor - Deputy Editor-in-Chief

Sh. Khujaev – Head of the Department of Intellectual Property Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law - Executive Editor

O. Okyulov – Professor of the Department of Civil Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

A. Ener – Associate Professor of Ankara Haci Bayram University, Deputy Secretary General of the Center for Arbitration of Energy Disputes, Doctor of Law

M. Bungenberg – Director of the European Institute of Saarland University, Doctor of Law

S. Tatar – Professor of Ankara Yıldırım Bayezid University, Doctor of Law

J. Peeroo – Professor of the Sorbonne University, lawyer of the law firm Stone 36, Doctor of Law

B. Musaev – Dean of the Faculty of Business Law and Judicial Protection of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

Sh. Saydullaev – Professor of the Department of Theory of State and Law of Tashkent State University of Law, Candidate of Legal Sciences

D. Habibullaev – Head of the Department of Civil Procedural and Economic Procedural Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

S. Bozorov – Professor of the Department of Private International Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

I. Bekov – Head of the Department of Constitutional Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

V. Ergashev – Deputy Director of the Institute of Legislation and Legal Policy under the President of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law, Professor

Sh. Joldasova – Chief Research Fellow of the Institute of Legislation Problems and Parliamentary Research under the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

O. Khazratkulov – Head of the Department of Private International Law of Tashkent State University of Law, Candidate of Legal Sciences, Professor

D. Suyunova – Professor of the Department of Criminal Procedure Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

D. Mahkamov – Dean of the Faculty of Public Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

D. Babadjanova – Acting Professor of the Department of Civil Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

A. Matmurotov – Head of the Department of Judiciary, Advocacy and Law Enforcement Agencies of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law, Associate Professor

E. Rahmatov – Dean of the Faculty of International Law and Comparative Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law, Associate Professor

M. Turdialiyev – Deputy Head of the Department of Legal Education and Forensic Examination of the Ministry of Justice of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

MUNDARIJA

12.00.02 – KONSTITUTSIYAVIY HUQUQ. MA'MURIY HUQUQ. MOLIYA VA BOJXONA HUQUQI

- 11 **MIRZAYEV FAYZULLA IBODULLAYEVICH**
FATF standartlarini JDL/TMQK sohasida ma'muriy-huquqiy joriy etish mexanizmini takomillashtirish
- 22 **RAXMANOV AKMAL ERGASHEVICH**
Inson huquq va erkinliklarini ta'minlash mexanizmining metodologik asoslari
- 33 **ABDURAYIMOV MUHAMMAD SUVANQUL O'G'LI**
LegalTech – malakali yuridik yordam ko'rsatish tizimini takomillashtirish yo'nalishi sifatida
- 39 **MUNAVVAROVA NAIMAXON ZOYIDULLAYEVNA**
O'zbekistonda yagona notarial amaliyotni ta'minlashda Adliya vazirligi va Notarial palata hamkorligining istiqbollari
- 46 **TOJIYEV ODILJON**
"Raqqamli parlament" tushunchasi va uning konstitutsiyaviy-huquqiy asoslari
- 52 **XURRAMOV E'ZOZBEK BAXRON O'G'LI**
Tadbirkorlik faoliyatiga noqonuniy aralashuvni cheklashning konstitutsiyaviy mexanizmlari

12.00.03 – FUQAROLIK HUQUQI. TADBIRKORLIK HUQUQI. OILA HUQUQI. XALQARO XUSUSIY HUQUQ

- 64 **KUVANDIKOV ZOKIR OBLAKULOVICH, NORIMOVA MATLUBA TURG'UN QIZI**
Korporativ nizolarni hal qilishning maqbul usullari
- 75 **TURDIALIYEV MUHAMMAD ALI PO'LATJON O'G'LI**
Transchegaraviy tijorat munosabatlarida sun'iy intellekt tizimlarining huquq layoqatiga oid nazariyalar tahlili
- 82 **RO'ZMURODOVA LOBARXON MIRZOBEK QIZI**
Multimedia jurnalistikasida turdosh huquqlar: audio, video va efir materiallaridan qayta foydalanishning qatlamli modeli

12.00.08 – JINOYAT HUQUQI. JINOYAT-IJROIYA HUQUQI

- 92 **PRIMOV BAXTIYOR OLIM O'G'LI**
Kripto-aktivlarga oid qonunga xilof qilmishlar tushunchasi, mazmun-mohiyati va turlari tasnifi

12.00.09 – JINOYAT PROTSESSI. KRIMINALISTIKA, TEZKOR-QIDIRUV HUQUQ VA SUD EKSPERTIZASI

- 103 **XALILOV AKRAM UTAMURODOVICH**
O'zbekiston sud-ekspertiza tizimini muvofiqlashtirishning tashkiliy-huquqiy muammolari
- 112 **MUSAYEV GAYRAT FARXADOVICH**
Farg'onada transchegaraviy firibgarlik bilan bog'liq jinoyatning fosh etilishi: jinoiy-huquqiy, raqqamli-kriminalistik va kriptotahliliy jihatlar
- 119 **MAMADALIYEV UMID YULDASHEVICH**
Jinoyat ishlari bo'yicha ekstraditsiyaning nazariy tahlili
- 130 **FATULLAYEV SHODMONBEK MADATOVICH**
Ekspert xulosasining isbotlash vositasi sifatidagi o'rni va ahamiyati

12.00.10 – XALQARO HUQUQ

143 **YUNUSOV XAYDARALI MURATOVICH**

Xalqaro organlarga murojaat qilish huquqini ta'minlashning milliy-huquqiy asoslarini takomillashtirish masalalari

157 **UMAROV RUSTAM ZULFUKAROVICH**

“Markaziy Osiyo – Rossiya” formatining xalqaro-huquqiy tartibga solinishi: evolyutsiya, shartnomaviy asos va institutsionallashuv chegaralari

12.00.12 – KORRUPSIYA MUAMMOLARI

171 **NIYOZOVA SALOMAT SAPAROVNA**

Manfaatlar to'qnashuvi tushunchasini tavsiflash bo'yicha ilmiy yondashuvlar

СОДЕРЖАНИЕ

12.00.02 – КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО. АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО. ФИНАНСОВОЕ И ТАМОЖЕННОЕ ПРАВО

- 11 **МИРЗАЕВ ФАЙЗУЛЛА ИБОДУЛЛАЕВИЧ**
Совершенствование механизма административно-правовой имплементации стандартов ФАТФ в сфере ПОД/ФТ
- 22 **РАХМАНОВ АКМАЛ ЭРГАШЕВИЧ**
Методологические основы механизма обеспечения прав и свобод человека
- 33 **АБДУРАЙИМОВ МУХАММАД СУВАНКУЛ УГЛИ**
LegalTech как направление совершенствования системы оказания квалифицированной юридической помощи
- 39 **МУНАВВАРОВА НАИМАХОН ЗОХИДУЛЛАЕВНА**
Перспективы сотрудничества Министерства юстиции и Нотариальной палаты в обеспечении единой нотариальной практики в Узбекистане
- 46 **ТОЖИЕВ ОДИЛЖОН**
Понятие «цифровой парламент» и его конституционно-правовые основы
- 52 **ХУРРАМОВ ЭЪЗОЗБЕК БАХРОН УГЛИ**
Конституционные механизмы ограничения незаконного вмешательства в предпринимательскую деятельность

12.00.03 – ГРАЖДАНСКОЕ ПРАВО. ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЕ ПРАВО. СЕМЕЙНОЕ ПРАВО. МЕЖДУНАРОДНОЕ ЧАСТНОЕ ПРАВО

- 64 **КУВАНДИКОВ ЗОКИР ОБЛАКУЛОВИЧ, НОРИМОВА МАТЛУБА ТУРГУН КИЗИ**
Оптимальные способы разрешения корпоративных споров
- 75 **ТУРДИАЛИЕВ МУХАММАД АЛИ ПУЛАТЖОН УГЛИ**
Анализ теорий правоспособности систем искусственного интеллекта в трансграничных коммерческих отношениях
- 82 **РУЗМУРОВА ЛОБАРХОН МИРЗОБЕК КИЗИ**
Смежные права в мультимедийной журналистике: многоуровневая модель повторного использования аудио-, видео- и эфирных материалов

12.00.08 – УГОЛОВНОЕ ПРАВО. УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЕ ПРАВО

- 92 **ПРИМОВ БАХТИЁР ОЛИМ УГЛИ**
Понятие, сущность и классификация противоправных деяний, связанных с криптоактивами

12.00.09 – УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС. КРИМИНАЛИСТИКА, ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКОЕ ПРАВО И СУДЕБНАЯ ЭКСПЕРТИЗА

- 103 **ХАЛИЛОВ АКРАМ УТАМУРОВОВИЧ**
Организационно-правовые проблемы координации системы судебной экспертизы Узбекистана
- 112 **МУСАЕВ ГАЙРАТ ФАРХАДОВИЧ**
Раскрытие трансграничного мошенничества в Фергане: уголовно-правовые, цифрово-криминалистические и криптоаналитические аспекты
- 119 **МАМАДАЛИЕВ УМИД ЮЛДАШЕВИЧ**
Теоретический анализ экстрадиции по уголовным делам
- 130 **ФАТУЛЛАЕВ ШОДМОНБЕК МАДАТОВИЧ**
Место и значение заключения эксперта как средства доказывания

12.00.10 – МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО

143 **ЮНУСОВ ХАЙДАРАЛИ МУРАТОВИЧ**

Вопросы совершенствования национально-правовых основ обеспечения права на обращение в международные органы

157 **УМАРОВ РУСТАМ ЗУЛЬФУКАРОВИЧ**

Международно-правовое регулирование формата «Центральная Азия – Россия»: эволюция, договорная база и пределы институционализации

12.00.12 – ПРОБЛЕМЫ КОРРУПЦИИ

171 **НИЁЗОВА САЛОМАТ САПАРОВНА**

Научные подходы к характеристике понятия конфликта интересов

CONTENTS

12.00.02 – CONSTITUTIONAL LAW. ADMINISTRATIVE LAW. FINANCIAL AND CUSTOMS LAW

- 11 **MIRZAEV FAYZULLA IBODULLAEVICH**
Improving the mechanism for administrative-legal implementation of FATF standards in the field of AML/CFT
- 22 **RAKHMANOV AKMAL ERGASHEVICH**
Methodological foundations of the mechanism for ensuring human rights and freedoms
- 33 **ABDURAYIMOV MUHAMMAD SUVANQUL UGLI**
LegalTech as an avenue for improving the system of qualified legal assistance
- 39 **MUNAVVAROVA NAIMAKHON ZOKHIDULLAEVNA**
Prospects for cooperation between the Ministry of Justice and the Notary Chamber in ensuring a unified notary practice in Uzbekistan
- 46 **TOJIEV ODILJON**
The concept of the “digital parliament” and its constitutional and legal foundations
- 52 **KHURRAMOV EZOZBEK BAKHRON UGLI**
Constitutional mechanisms for limiting illegal interference in entrepreneurial activity

12.00.03 – CIVIL LAW. BUSINESS LAW. FAMILY LAW. INTERNATIONAL PRIVATE LAW

- 64 **KUVANDIKOV ZOKIR OBLAKULOVICH, NORIMOVA MATLUBA TURGUN KIZI**
Acceptable methods for resolving corporate disputes
- 75 **TURDIALIYEV MUHAMMAD ALI PULATJON UGLI**
Analysis of theories on the legal capacity of artificial intelligence systems in cross-border commercial relations
- 82 **RUZMURODOVA LOBARKHON MIRZOBEK KIZI**
Related rights in multimedia journalism: a layered model for audio, video and broadcast reuse

12.00.08 – CRIMINAL LAW. CRIMINAL-EXECUTIVE LAW

- 92 **PRIMOV BAKHTIYOR OLIM UGLI**
The concept, essence, and classification of types of illegal acts related to crypto-assets

12.00.09 – CRIMINAL PROCEEDINGS. FORENSICS, INVESTIGATIVE LAW AND FORENSIC EXPERTISE

- 103 **KHALILOV AKRAM UTAMURODOVICH**
Organizational and legal problems of coordinating the forensic system of Uzbekistan
- 112 **MUSAEV GAYRAT FARKHADOVICH**
Solving crimes related to cross-border fraud in Fergana: criminal-legal, digital-criminalistic, and cryptoanalytical aspects
- 119 **MAMADALIEV UMID YULDASHEVICH**
Theoretical analysis of extradition in criminal cases
- 130 **FATULLAEV SHODMONBEK MADATOVICH**
The role and significance of the expert conclusion as a means of proof
-

12.00.10 – INTERNATIONAL LAW

143 **YUNUSOV KHAYDARALI MURATOVICH**

Issues of improving the national legal framework for ensuring the right to appeal to international bodies

157 **UMAROV RUSTAM ZULFUKAROVICH**

International legal regulation of the “Central Asia – Russia” format: evolution, treaty framework, and limits of institutionalization

12.00.12 – CORRUPTION PROBLEMS171 **NIYOZOVA SALOMAT SAPAROVNA**

Scientific approaches to characterizing the conflict of interest

Kelib tushgan / Получено / Received: 14.08.2026

Qabul qilingan / Принято / Accepted: 03.09.2026

Nashr etilgan / Опубликовано / Published: 18.09.2026

DOI: <https://dx.doi.org/10.51788/tsul.uzlawrev.33002>

UDC: 342.7:340.12(045)(575.1)

INSON HUQUQ VA ERKINLIKLARINI TA'MINLASH MEKANIZMINING METODOLOGIK ASOSLARI

Raxmanov Akmal Ergashevich,

O'zbekiston Respublikasi

Konstitutsiyaviy sudi sudyasi,

yuridik fanlar nomzodi

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-5960-8382>

e-mail: doktorant.konstsud@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada inson huquq va erkinliklarini ta'minlash mexanizmining metodologik asoslari kompleks tahlil qilinib, "ta'minlash", "amalga oshirish", "ro'yobga chiqarish", "kafolatlash", "muhofaza qilish" va "himoya qilish" kabi huquqiy kategoriyalarning mazmuni hamda o'zaro farqlari yoritilgan. Inson huquqlarini ta'minlash mexanizmining normativ, institutsional, tashkiliy va protsessual jihatlarini ochib berilib, uning subyektlari, obyekti va asosiy prinsiplari tizimlashtirilgan. Tadqiqotda "ta'minlash" tushunchasi mazmunan kengroq kategoriya sifatida asoslanib, huquqlarning real amalga oshirilishi, muhofaza qilinishi va buzilgan huquqlarning tiklanishini qamrab oluvchi yaxlit mexanizm sifatida talqin etiladi. Shuningdek, mazkur mexanizm samaradorligini belgilovchi asosiy prinsiplar va ularning o'zaro funksional bog'liqligi asoslangan.

Kalit so'zlar: inson huquqlari, inson erkinliklari, huquqlarni ta'minlash, huquqlarni amalga oshirish, huquqlarni ro'yobga chiqarish, huquqiy kafolatlar, huquqlarni muhofaza qilish, huquqlarni himoya qilish, konstitutsiyaviy kafolatlar

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ МЕХАНИЗМА ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРАВ И СВОБОД ЧЕЛОВЕКА

Рахманов Акмал Эргашевич,

кандидат юридических наук,

судья Конституционного суда Республики Узбекистан

Аннотация. В статье комплексно проанализированы методологические основы механизма обеспечения прав и свобод человека, раскрыты содержание и различия таких правовых категорий, как «обеспечение», «осуществление», «реализация», «гарантирование», «охрана» и «защита». Рассмотрены нормативный, институциональный, организационный и процессуальный аспекты механизма обеспечения прав человека, систематизированы его субъекты, объект и основные принципы. В исследовании обосновано понимание «обеспечения» как более широкой по своему содержанию категории, охватывающей реальное осуществление прав, их охрану и восстановление нарушенных прав и представляющей собой целостный механизм. Кроме того, определены основные принципы, обуславливающие эффективность данного механизма, и обоснована их функциональная взаимосвязь.

Ключевые слова: права человека, свободы человека, обеспечение прав, осуществление прав, реализация прав, правовые гарантии, охрана прав, защита прав, конституционные гарантии

METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF THE MECHANISM FOR ENSURING HUMAN RIGHTS AND FREEDOMS

Rakhmanov Akmal Ergashevich,

Judge of the Constitutional Court of the Republic of Uzbekistan,
Candidate of Legal Sciences

Abstract. The article comprehensively analyzes the methodological foundations of the mechanism for ensuring human rights and freedoms, highlighting the content and differences between legal categories such as “ensuring,” “implementing,” “implementing,” “guaranteeing,” “protecting,” and “protecting.” The regulatory, institutional, organizational and procedural aspects of the mechanism for ensuring human rights are revealed, its subjects, object and basic principles are systematized. In the study, the concept of “ensuring” is based on a broader category of content and is interpreted as a holistic mechanism covering the real implementation, protection and restoration of violated rights. The main principles determining the effectiveness of this mechanism and their functional interdependence are also substantiated.

Keywords: human rights, human freedoms, ensuring rights, exercise of rights, realization of rights, legal guarantees, protection of rights, protection of rights, constitutional guarantees

Kirish

Inson huquq va erkinliklari zamonaviy konstitutsionalizmning fundamental qadriyatlaridan biri bo'lib, ularning real va samarali ta'minlanishi demokratik, huquqiy davlatning muhim mezoni hisoblanadi. Huquq va erkinliklarning konstitutsiya hamda qonunlarda e'tirof etilishi bilan bir qatorda ularning real mazmun kasb etishi huquqiy, institutsional, tashkiliy va protsessual vositalarning samarali ishlashiga bevosita bog'liq.

O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasida mazkur yondashuv yanada aniq ifodalangan. Uning 54-moddasida “insonning huquq va erkinliklarini ta'minlash davlatning oliy maqsadidir” degan muhim norma mustahkamlangan (Republic of Uzbekistan, 2023). Shuningdek, davlatni inson hamda fuqaroning Konstitutsiya va qonunlarda mustahkamlangan huquqlari va erkinliklarini ta'minlashi vazifasi nazarda tutilgan. Konstitutsiyaning 55-moddasida esa huquq va erkinliklarni himoya qilish, sud orqali himoyalaniish va buzilgan huquqlarni tiklashning konstitutsiyaviy kafolatlari belgilangan.

Mazkur konstitutsiyaviy qoidalar inson huquqlarini ta'minlashni faqat huquqlarning normativ jihatdan e'tirof etilishi bilan cheklanmaydigan, balki ularni real hayotda amalga oshirish uchun zarur shart-sharoitlar va huquqiy vositalar tizimini qamrab oladigan murakkab jarayon sifatida tadqiq etishni taqozo etadi.

Shu o'rinda O'zbekiston Prezidenti Sh. Mirziyoyevning mazkur masala yuzasidan bildirgan quyidagi konseptual ahamiyatga ega fikrlarini keltirish maqsadga muvofiq: “Insonning asosiy huquq va erkinliklarini ta'minlash O'zbekistondagi islohotlarda eng muhim o'rinda turadi... Barqaror rivojlanish maqsadlari mamlakatimizda har bir insonning huquq va qonuniy manfaatlarini ta'minlashni ko'zda tutadigan “hech kimni e'tibordan chetda qoldirmaslik” tamoyili asosida amalga oshiriladi”, shuningdek, “O'zbekiston xalqaro huquqning inson huquqlariga oid umume'tirof etilgan prinsip va normalarini qat'iy himoya qiladi va faol ilgari suradi” (Mirziyoyev, 2021).

Asosiy qism

Inson huquq va erkinliklarini ta'minlash masalasi yuridik adabiyotlarda, avvalo, insonning huquqiy maqomini amalga oshirish va uning huquqiy imkoniyatlarini real voqelikka aylantirish mexanizmlari bilan bog'liq holda tadqiq etilgan. Mazkur masalaning nazariy asoslarini ishlab chiqishda ilmiy qarashlar ham alohida ahamiyatga ega.

Inson huquqlarining zamonaviy huquqiy tafakkurdagi o'rnini belgilashda inson huquqlarini faqat yuridik kategoriya sifatida emas, balki turli huquqiy madaniyatlar va sivilizatsiyalar o'rtasidagi umumiy huquqiy qadriyatlarni uyg'unlashtiruvchi omil sifatida qarash muhim ahamiyatga ega. Akademik A. Saidovning (2007) huquqiy qarashlari asosida "inson huquqlari turli yuridik madaniyat va sivilizatsiyalar huquqiy qadriyatlarini muvofiqlashtirishning asosi sifatida namoyon bo'ladi". Mazkur yondashuv inson huquqlarini milliy huquq tizimi doirasidagina emas, balki umuminsoniy huquqiy qadriyatlar tizimida o'rganish zarurligini ko'rsatadi.

Shu nuqtayi nazardan, inson huquq va erkinliklarini ta'minlash mexanizmini tadqiq etishda uning faqat muayyan huquqni amalga oshirishga qaratilgan yuridik vositalar yig'indisi sifatida emas, balki inson huquqlarining umume'tirof etilgan qadriyat sifatidagi mazmunini milliy huquqiy tizimda ta'minlashga xizmat qiluvchi kompleks mexanizm sifatida qarash maqsadga muvofiq. Zero, inson huquqlarining qadriyat sifatida e'tirof etilishi ularni amalda ta'minlanishi uchun samarali huquqiy va institutsional kafolatlarni shakllantirishni ham talab etadi.

Shu bois inson huquqlarining amalga oshirilishi va himoya qilinishi masalalari bo'yicha turli nuqtayi nazarlar asosida tadqiq etilgan yuridik adabiyotlardagi ayrim fikrlarga to'xtalib o'tamiz. Xususan, rossiyalik huquqshunos olim N. Vitruk (2007) huquq va erkinliklarni amalga oshirishni ularning egasi tomonidan ushbu huquqlardan foydalanish jarayoni sifatida talqin qiladi. Ya'ni "qonun normalari bilan tartibga solingan, o'z mazmuni va shakliga ko'ra demokratik hisoblangan hamda har bir fuqaroga tegishli bo'lgan o'z subyektiv huquqlarining asosida yotgan moddiy va ma'naviy boylik (ne'mat)larni hamda mazkur huquqlarning har qanday tajovuzlardan himoya qilinishini ta'minlaydigan jarayon", deb hisoblagan. Uning mazkur yondashuviga ko'ra, huquq yoki erkinlikda mujassam bo'lgan huquqiy imkoniyat shaxs tomonidan foydalanilmas ekan, u real voqelikka aylanmaydi. Shuningdek, olim huquq buzilgan hollarda himoyani huquq va erkinliklarni amalga oshirish jarayonining maxsus bosqichi sifatida ko'radi. Ko'rinib turibdiki, olim inson huquq va erkinliklarini amalga oshirish jarayonini mustaqil tadqiqot predmeti sifatida ko'rib, uning ijtimoiy-huquqiy mexanizmini ochib berishga harakat qilgan. Huquqdan foydalanish uchun tegishli umumiy ijtimoiy sharoitlar va maxsus yuridik vositalar mavjud bo'lishi talab etiladi (Vitruk, 1980).

Huquqqa ega bo'lish bilan undan foydalanishni farqlash lozim. Huquqqa ega bo'lish muayyan ne'matdan foydalanishning yuridik imkoniyatini anglatasa, huquqni amalga oshirish ushbu imkoniyat shaxsning harakati va huquqiy xulq-atvorida real ifodalanishidir. Bu farq muhim metodologik xulosaga olib keladi: "ta'minlash" va "amalga oshirish" bir xil huquqiy hodisa emas. Ta'minlash huquqdan real foydalanish uchun normativ, institutsional va tashkiliy shart-sharoitlarni yaratadi, amalga oshirish esa huquq subyektining ana shu imkoniyatdan bevosita foydalanishida namoyon bo'ladi.

Mazkur yondashuv zamonaviy inson huquqlari doktrinasidagi pozitiv majburiyatlar konsepsiyasi bilan ham uyg'un. S. Fredman (2008) huquqlarni faqat davlatning aralashmaslik majburiyati bilan cheklash sun'iy ekanini, inson huquqlarining samarali amal qilishi muayyan hollarda davlatdan faol choralar ko'rishni ham talab etishini asoslaydi. D. Ksenos va

L. Lavrisen ham pozitiv majburiyatlarni huquqdan real foydalanishni ta'minlovchi huquqiy vosita sifatida tahlil qiladilar (Xenos, 2009; Lavrysen, 2016). Shu bois ta'minlash mexanizmini shaxs huquqining formal e'tirofidan uning amaliy ro'yobga chiqishiga olib boruvchi davlat va jamiyat majburiyatlari tizimi sifatida baholash maqsadga muvofiq.

Boshqa tomondan, huquqlarni amalga oshirish mexanizmini tadqiq etgan yana bir huquqshunos olim I. Krilatova mazkur mexanizmning asosiy elementi sifatida huquq egalari huquqiy xulq-atvorini ko'rsatib o'tadi hamda "huquqlarni amalga oshirish" va ularning "himoya qilish mexanizmi"larini bir-biridan farqlaydi (Krylatova, 2014). Uning ta'kidlashicha, huquqlarni himoya qilish mexanizmi huquqni tartibga solish, muhofaza qilish va protsessual mexanizmlarni integratsiya qiluvchi o'ziga xos tizim.

Mazkur masalaga yana bir muhim yondashuv Y.A. Lukasheva (2004) tomonidan inson huquqlarini himoya qilishning yaxlit yuridik mexanizmlari: konstitutsiyaviy nazorat, sud himoyasi, ma'muriy-huquqiy himoya shakllari va boshqa institutlar alohida tizim sifatida ko'rib chiqilgan. Bu yondashuvdan ko'rinib turibdiki, inson huquqlarini ta'minlashni faqat shaxsning o'z huquqidan foydalanishi bilan bog'lash yetarli emas. Huquqlarning real amal qilishi yuridik kafolatlar, sud va ma'muriy himoya vositalari hamda institutsional mexanizmlar bilan uzviy bog'liq.

Inson huquq va erkinliklarini ta'minlash mexanizmini maxsus nazariy-huquqiy tadqiqot predmeti sifatida o'rgangan olimlardan biri A. Mordovesdir. Uning dissertatsiya tadqiqoti mazkur masalaga bevosita bag'ishlangan bo'lib, tadqiqotda inson huquqlarini ta'minlashning ijtimoiy va yuridik vositalari, ularning o'zaro bog'liqligi hamda mazkur mexanizmning amal qilish omillari kompleks tarzda tahlil qilingan (Mordovets, 1997). Xususan, u inson huquq va erkinliklarini ta'minlashning ijtimoiy-yuridik mexanizmini xalqaro va milliy-davlat vositalari, qoidalari hamda tartib-taomillari tizimi sifatida tavsiflaydi. Ushbu tizim shaxs huquq va erkinliklarini hurmat qilish, ularni amalga oshirish uchun shart-sharoit yaratish, shuningdek, huquqlarni saqlash, muhofaza qilish va himoya qilishni ta'minlashga qaratilgan. Mazkur tadqiqotchi "ta'minlash"ni faqat bitta huquqiy harakat bilan emas, balki "*vositalar – qoidalar – tartib-taomillar – kafolatlar*" tizimi bilan bog'lagan holda tahlil qilgan. Mazkur yondashuvdan ko'rinadiki, inson huquqlarini ta'minlash tushunchasi o'z mazmuniga ko'ra kompleks xususiyatga ega. U huquqning normativ jihatdan mustahkamlanishinigina emas, balki uning amal qilishi uchun zarur shart-sharoitlarni yaratish, huquqni amalga oshirishga ko'maklashish, huquqlarni muhofaza qilish va buzilgan huquqlarni himoya qilishga qaratilgan yuridik mexanizmlarni ham qamrab oladi. Shu jihatdan, "ta'minlash"ni inson huquqlarining real amal qilishiga xizmat qiluvchi umumiy va maxsus huquqiy vositalarni birlashtiruvchi keng qamrovli kategoriya sifatida baholash mumkin.

Shunday qilib, keltirilgan ilmiy yondashuvlar inson huquq va erkinliklarini ta'minlash masalasini turli, ammo o'zaro bog'liq darajalarda ochib beradi. Jumladan, A.X. Saidov o'z asarlarida inson huquqlarining qadriyatli va sivilizatsion mohiyatiga e'tibor qaratib, O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining Muqaddima qismidagi "inson, uning hayoti, erkinligi, sha'ni va qadr-qimmati oliy qadriyat hisoblanadigan insonparvar demokratik davlatni, ochiq va adolatli jamiyatni barpo etish" g'oyalari mohiyatini ilmiy tushunishga katta hissa qo'shgan hamda uning ijtimoiy-huquqiy ahamiyatini oshirgan bo'lsa, N.V. Vitruk ularni amalga oshirish va yuridik kafolatlash mexanizmlariga, A.S. Mordoves esa inson huquqini ta'minlashni yaxlit ijtimoiy-yuridik mexanizmiga urg'u beradi.

Shunday qilib, inson huquq va erkinliklarini "ta'minlash", "amalga oshirish" va "ro'yobga chiqarish" tushunchalari mazmunan yaqin bo'lsa-da, ular inson huquqlarining

mavjud bo'lishi va amal qilishi jarayonining turli jihatlarini ifodalaydi. Bizningcha, inson huquq va erkinliklarini ta'minlashni ularni amalga oshirish yoki ro'yobga chiqarish bilan aynanlashtirish metodologik jihatdan to'g'ri emas.

Ta'minlash inson huquq va erkinliklarining real va samarali amal qilishi uchun zarur bo'lgan normativ-huquqiy, institutsional, tashkiliy, protsessual va boshqa shart-sharoitlarni yaratish, huquqiy kafolatlarni belgilash, tegishli mexanizm va tartib-taomillarni shakllantirish hamda ularning samarali ishlashini ta'minlashga qaratilgan kompleks faoliyatni anglatadi. Shu ma'noda, ta'minlash huquqning faqat normativ jihatdan e'tirof etilishini emas, balki uning amalga oshishi uchun zarur huquqiy imkoniyatlar va kafolatlarning yaratilishini nazarda tutadi.

Amalga oshirish esa ta'minlash natijasida yaratilgan huquqiy imkoniyatdan huquq subyekting bevosita foydalanishi, o'z huquq va erkinliklarini hayotga tatbiq etishi bilan bog'liq jarayonni ifodalaydi. Bunda huquqning amalga oshirilishi shaxsning muayyan harakati yoki faoliyatida, ya'ni unga berilgan huquqiy imkoniyatdan amalda foydalanishida namoyon bo'ladi. *Ro'yobga chiqarish* esa mazkur jarayonning natijaviy jihatini ifodalab, konstitutsiyaviy huquq va erkinliklarning muayyan ijtimoiy-huquqiy munosabatlarda amalda o'z ifodasini topishi, shaxs uchun nazarda tutilgan huquqiy imkoniyatning real natijaga aylanishini anglatadi. Binobarin, huquqlarni ta'minlash va ularni amalga oshirish bir jarayonning o'zaro bog'liq. Ammo turli jihatlarini ifodalaydi: ta'minlash huquqni amalga oshirish uchun zarur imkoniyat va kafolatlarni yaratadi, amalga oshirish esa shaxsning mazkur imkoniyatlardan foydalanishida namoyon bo'ladi. Shu sababli inson huquqlarini ta'minlash tushunchasi mazmunan kengroq bo'lib, huquqlarning amalda amal qilishi uchun zarur bo'lgan huquqiy, institutsional va tashkiliy shart-sharoitlar hamda kafolatlar tizimini qamrab oladi.

Shu bilan birga, inson huquq va erkinliklarini ta'minlash tushunchasining mazmunini to'liq ochib berish uchun uni huquq nazariyasida shakllangan turdosh yuridik kategoriyalar bilan o'zaro nisbatda tahlil qilish zarur. Zero, "ta'minlash", "kafolatlash", "muhofaza qilish", "himoya qilish" va "amalga oshirish" tushunchalari huquqiy adabiyotlarda ko'pincha bir-biriga yaqin ma'nolarda qo'llansa-da, ularning huquqiy mazmuni va funksional vazifalari bir xil emas. Mazkur tushunchalarni aniq farqlash inson huquq va erkinliklarini ta'minlash mexanizmining mazmunini to'g'ri belgilash uchun muhim metodologik ahamiyatga ega.

Ilmiy adabiyotlarda inson huquq va erkinliklarini ta'minlash ularni kafolatlash instituti bilan uzviy bog'liq holda o'rganiladi. Y.N. Xazov (Khazov, 2010) konstitutsiyaviy kafolatlarni huquq va erkinliklarni amalga oshirish imkoniyatini ta'minlaydigan shart-sharoitlar va yuridik vositalar tizimi sifatida talqin qilsa, L.N. Fedorova (2007) yuridik kafolatlar mexanizmini huquqni real amalga oshirishga xizmat qiluvchi o'zaro bog'liq huquqiy vositalar majmui sifatida ko'radi.

Shundan kelib chiqib, "kafolatlash" inson huquq va erkinliklarini ta'minlashning muhim tarkibiy qismi, "ta'minlash" esa mazmunan kengroq kategoriya hisoblanadi. Kafolatlash huquqlarni amalga oshirish uchun huquqiy va tashkiliy shart-sharoitlarni belgilaydi. Ta'minlash esa mazkur shart-sharoitlarni harakatga keltiradigan institutlar, tartib-taomillar, profilaktik va himoya vositalarining samarali ishlashini ham qamrab oladi.

Inson huquq va erkinliklarini ta'minlash tushunchasining chegaralarini aniqlashda "muhofaza qilish" va "himoya qilish" kategoriyalarining funksional farqini belgilash alohida ahamiyatga ega. Yuridik adabiyotlarda bu tushunchalarning nisbati turlicha talqin qilinsa-da, ularni huquq buzilishidan oldingi preventiv ta'sir va huquq buzilganidan keyingi tiklovchi huquqiy reaksiya mezonida farqlash metodologik jihatdan asoslidir (Abramov, 2006; Stremoukhov, 1996; Shelton, 2015).

Bizningcha, inson huquq va erkinliklarini muhofaza qilish, avvalo, huquq buzilishining oldini olish, huquqiy maqomning daxlsizligini saqlash va huquqbuzarlik xavfini kamaytirishga qaratilgan choralar majmuini anglatadi. Shu ma'noda muhofaza qilish ustuvor ravishda preventiv xususiyatga ega.

Himoya qilish esa huquq yoki erkinlik buzilgan, cheklangan yoxud uni amalga oshirishga to'sqinlik qilingan holatda ishga tushadigan yuridik vositalar bilan bog'liq. Uning markazida buzilgan huquqni tiklash, huquqbuzarlik oqibatlarini bartaraf etish, zarur hollarda yuridik javobgarlik va zararni qoplash kabi huquqiy natijalar turadi.

Mazkur tushunchalarning o'zaro nisbatini Konstitutsiya normalari misolida ham kuzatish mumkin (Republic of Uzbekistan, 2023). Matnda inson huquq va erkinliklarini ta'minlash bilan bog'liq munosabatlarda "muhofaza qilish", "himoya qilish" va "kafolatlash" tushunchalari turli mazmun va funksional vazifalarda qo'llanilgan. Xususan, unda "muhofaza qilish" atamasi 14 marta, "himoya qilish" atamasi 32 marta, "kafolat" atamasi esa 18 marta qo'llanilgan.

Ushbu ko'rsatkichlarning o'zi mazkur tushunchalar o'rtasidagi mazmuniy farqni to'liq belgilab bermasa-da, ularning konstitutsiyaviy-huquqiy tartibga solishda mustaqil normativ ahamiyatga ega ekanini ko'rsatadi. Ayniqsa, "himoya qilish" atamasining nisbatan keng qo'llanilishi huquq va erkinliklarni buzilish holatlaridan himoya qilish, buzilgan huquqlarni tiklash va ularni huquqiy vositalar orqali ta'minlashning konstitutsiyaviy mexanizmida muhim o'rin tutishidan dalolat beradi. "Muhofaza qilish" tushunchasi esa ko'proq huquq va erkinliklarning daxlsizligini ta'minlash, ularning buzilishining oldini olish va saqlashga qaratilgan preventiv vazifani ifodalaydi. "Kafolat" tushunchasi esa huquq va erkinliklarni amalga oshirish uchun zarur bo'lgan huquqiy va institutsional shart-sharoitlarning mavjudligini anglatadi. Shu nuqtayi nazardan, Konstitutsiyada mazkur atamalarining alohida-alohida qo'llanilishi ularni bir-birining to'liq sinonimi sifatida talqin qilishga asos bermaydi. Aksincha, ular inson huquq va erkinliklarini ta'minlashning turli funksional yo'nalishlarini ifodalaydi. Demak, konstitutsiyaviy matnning o'zi ham "ta'minlash" tushunchasini mazkur kategoriyalarni qamrab oluvchi kengroq va umumlashtiruvchi tushuncha sifatida talqin qilish uchun muayyan normativ-mantiqiy asos beradi. Demak, "muhofaza qilish" va "himoya qilish" o'rtasidagi asosiy farq ularning funksional yo'nalishida namoyon bo'ladi: muhofaza qilish huquq buzilishining oldini olishga, himoya qilish esa buzilgan yoki cheklangan huquqni tiklash va huquqbuzarlik oqibatlarini bartaraf etishga qaratilgan. Biroq mazkur yo'nalishlar bir-birini istisno etmaydi, balki inson huquqlarini ta'minlashning yagona tizimida o'zaro to'ldiradi.

Shu asosda "ta'minlash" "kafolatlash", "muhofaza qilish" va "himoya qilish"ga nisbatan kengroq umumlashtiruvchi kategoriya sifatida namoyon bo'ladi. U huquq va erkinliklarni real amalga oshirish uchun shart-sharoitlar yaratish, ularni kafolatlash, huquqbuzarliklarning oldini olish hamda buzilgan huquqni samarali tiklashga qadar bo'lgan o'zaro bog'liq huquqiy-institutsional jarayonni qamrab oladi. Shundan kelib chiqib, bizningcha, inson huquq va erkinliklarini ta'minlash shaxsning konstitutsiyaviy huquq va erkinliklarini real amalga oshirish uchun zarur normativ, institutsional, tashkiliy, protsessual va huquqiy himoya vositalarini shakllantirish hamda ularning samarali ishlashini ta'minlashga qaratilgan yaxlit va uzluksiz faoliyat tizimidir. Bunday ta'rif ta'minlashning ham jarayon, ham natija bosqichini qamrab oladi: huquqning normativ mustahkamlanganligi yetarli emas, shaxs undan amalda foydalana olishi, huquqbuzarlikning oldi olinishi va zarur hollarda buzilgan huquq samarali tiklanishi lozim. "Ta'minlash" tushunchasining mazmuni mazkur jarayonni harakatga keltiradigan mexanizmni aniqlashni taqozo etadi. Huquq va erkinliklarning Konstitutsiya va

qonunlarda e'tirof etilishi, ularni kafolatlash, muhofaza qilish va himoya qilishning alohida vositalari mavjudligi hali ularning real ta'minlanganini anglatmaydi. Bunga huquqiy norma, institut, tashkiliy chora, protsessual tartib-taomil va huquqiy vositalar o'zaro bog'langan holda ishlaydigan yaxlit tizim zarur.

Shu nuqtayi nazardan, "mexanizm" muayyan huquqiy maqsadga erishishni ta'minlovchi o'zaro bog'liq elementlar va ularning harakatlanish tartibini ifodalaydi. Y.V. Kirichyok tashkiliy-huquqiy mexanizmni faqat elementlar ro'yxati emas, balki ularning shakllanishi, amal qilishi va rivojlanishini ta'minlovchi tizimli konstruksiya sifatida ko'rib chiqadi (Kirichyok, 2014). Bu yondashuv inson huquqlarini ta'minlash mexanizmining mazmunini uning tarkibiy qismlari bilan birga ular o'rtasidagi funksional aloqalar orqali ham baholash zarurligini ko'rsatadi.

Mexanizmning samaradorligi mazkur elementlarning formal mavjudligi bilan emas, balki ularning huquq egasi uchun kutilgan huquqiy natijaga yo'naltirilgan o'zaro muvofiq va funksional harakati bilan belgilanadi.

Inson huquq va erkinliklarini ta'minlash mexanizmining muhim tarkibiy elementini uning subyektlari tashkil etadi. Mazkur subyektlar doirasi inson huquq va erkinliklarini ta'minlashning murakkab va ko'p subyektli xususiyatini aks ettiradi. Ularni faqat davlat organlari bilan cheklash maqsadga muvofiq emas, zero inson huquqlarining real ta'minlanishi davlat institutlari bilan bir qatorda fuqarolik jamiyati institutlari va shaxsning o'zi faol ishtirok etadigan jarayon hisoblanadi.

Mazkur nuqtayi nazardan, mexanizm subyektlarini shartli ravishda uch asosiy guruhga ajratish mumkin. *Birinchi guruhni* inson huquq va erkinliklarini e'tirof etish, kafolatlash, muhofaza qilish va himoya qilish bo'yicha davlat-hokimiyat vakolatlariga ega bo'lgan subyektlar – davlat organlari va ularning mansabdor shaxslari tashkil etadi. *Ikkinchi guruhga* fuqarolik jamiyati institutlari, jumladan, nodavlat notijorat tashkilotlari, jamoat birlashmalari, kasaba uyushmalari, ommaviy axborot vositalari va boshqa jamoat institutlarini kiritish mumkin. *Uchinchi guruhni* esa huquq va erkinliklar egasi bo'lgan shaxsning o'zi tashkil etadi.

Mexanizm subyektlarining o'zaro munosabati ham alohida ahamiyatga ega. Davlat organlari inson huquq va erkinliklarini ta'minlashning normativ va institutsional asoslarini shakllantirsa, fuqarolik jamiyati institutlari ushbu huquqlarning amalga oshirilishi ustidan jamoatchilik nazoratini kuchaytirish, huquqiy xabardorlikni oshirish, inson manfaatlarini ifoda etish va huquqlarni himoya qilishda muhim o'rin tutadi. Shaxs esa ushbu tizimning markaziy subyekti sifatida o'z huquq va qonuniy manfaatlarini amalga oshirish hamda himoya qilish jarayonida ishtirok etadi. Demak, mazkur subyektlar o'rtasidagi hamkorlik va o'zaro ta'sir inson huquq va erkinliklarini ta'minlash mexanizmining samaradorligini belgilovchi muhim omillardan biri hisoblanadi.

Inson huquq va erkinliklarini ta'minlash mexanizmining yana bir muhim elementi uning obyekti masalasidir. Shundan kelib chiqib, inson huquq va erkinliklarini ta'minlash mexanizmining obyekti inson huquq va erkinliklarining real amalga oshirilishi, ularning daxlsizligi va samarali himoyasini ta'minlash bilan bog'liq ijtimoiy munosabatlar tashkil etadi, deb hisoblaymiz. Bunday yondashuv mexanizmning maqsadli xususiyatini yanada aniqroq ifodalaydi. Zero, huquqni qonun hujjatida mustahkamlashning o'zi emas, balki uning amalda ro'yobga chiqishi, huquq egasi va davlat hamda jamiyat institutlari o'rtasida tegishli huquqiy munosabatlarning shakllanishi va zarur hollarda buzilgan huquqni tiklash imkoniyatining mavjudligi mexanizmning amaliy natijasini belgilaydi.

Shu tariqa, mexanizmning subyektlari va obyekti o'rtasida uzviy funksional bog'liqlik mavjud. Inson huquq va erkinliklarini ta'minlash mexanizmining subyektlarini aniqlashda mazkur mexanizmning tashkiliy-huquqiy tabiatini hisobga olish muhimdir. Bu jihatdan Y.V. Kirichyok ishi alohida ilmiy ahamiyatga ega (Kirichyok, 2013). U konstitutsiyaviy huquq va erkinliklarni ta'minlashni faqat davlat organlarining huquqni qo'llash faoliyati doirasida emas, balki davlat organlari va fuqarolik jamiyati institutlarining o'zaro hamkorligi asosida amalga oshiriladigan tashkiliy-huquqiy jarayon sifatida ko'rib chiqadi.

Biroq mazkur subyektlar doirasini davlat organlari va fuqarolik jamiyati institutlari bilan cheklash mexanizmning mazmunini to'liq ochib bermaydi. Inson huquqlari nazariyasida shaxs huquqiy maqomning oddiy obyekti emas, balki o'z huquqlarini amalga oshiruvchi va himoya qiluvchi mustaqil huquq subyekti sifatida qaraladi. Shu sababli huquq egasining o'zi inson huquq va erkinliklarini ta'minlash mexanizmining markaziy subyekti sifatida e'tirof etilishi lozim (Glukhareva, 2004).

Shaxsning markaziy subyekt sifatidagi maqomi uning mazkur mexanizmning ham maqsadi, ham faol ishtirokchisi ekanligi bilan belgilanadi. Bir tomondan, davlat va jamiyat institutlarining huquqiy-tashkiliy faoliyati inson huquq va erkinliklarini ta'minlashga qaratilgan bo'lsa, ikkinchi tomondan, shaxs o'z huquqlarini amalga oshirish, ulardan foydalanish, huquqlari buzilishining oldini olishga erishish, vakolatli organlarga murojaat qilish va huquqiy himoya vositalaridan foydalanish orqali ushbu mexanizmning amal qilish jarayoniga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Shu ma'noda, inson huquq va erkinliklarini ta'minlash mexanizmining subyektlarini uchta o'zaro bog'liq darajada ko'rish mumkin. Davlat subyektlari institutsional-hokimiyat darajasini, fuqarolik jamiyati institutlari jamoatchilik-institutsional darajani, shaxs esa individual-huquqiy darajani ifodalaydi. Ushbu darajalarning har biri mustaqil funksional ahamiyatga ega bo'lsa-da, ularning o'zaro hamkorligi va ta'sirchan aloqasi inson huquq va erkinliklarini ta'minlash mexanizmining yaxlitligini belgilaydi. Shu bilan birga, inson huquq va erkinliklarini ta'minlash mexanizmining obyektini belgilashda ham uning dinamik va funksional xususiyatini hisobga olish lozim. Bizningcha, mazkur mexanizmning obyektini faqat konstitutsiyaviy huquq va erkinliklarning o'zi sifatida belgilash uning ta'sir doirasini asossiz ravishda cheklaydi. Chunki mexanizm subyektlarining faoliyati huquq va erkinliklarning abstrakt mazmuniga emas, balki ularning real amalga oshirilishi, muhofaza qilinishi va himoya qilinishi jarayonida shakllanadigan ijtimoiy munosabatlarga qaratilgan.

Shu asosda, inson huquq va erkinliklarini ta'minlash mexanizmining obyektini shaxsning konstitutsiyaviy huquq va erkinliklarini real amalga oshirish, ularning daxlsizligini ta'minlash, buzilishining oldini olish va buzilgan huquqlarni tiklash bilan bog'liq ijtimoiy munosabatlar tashkil etadi, deb hisoblaymiz. Bunday talqin mexanizmning mazmunan kompleks xususiyatini ifodalaydi va uning normativ, institutsional hamda tashkiliy-protsessual elementlarini yagona funksional tizimda birlashtirish imkonini beradi. Bundan kelib chiqadiki, inson huquq va erkinliklarini ta'minlash mexanizmining subyektlari va obyekti o'rtasidagi munosabatni "subyekt-huquq-ijtimoiy munosabat-natija" zanjiri orqali ifodalash mumkin. Bunda subyektlarning faoliyati huquq va erkinliklarning real amalga oshirilishi bilan bog'liq ijtimoiy munosabatlarga ta'sir ko'rsatadi, mazkur ta'sirning huquqiy va ijtimoiy natijasi mexanizmning samaradorligini belgilaydi.

Inson huquq va erkinliklarini ta'minlash mexanizmining yaxlitligi va samaradorligi nafaqat uni tashkil etuvchi subyektlar, obyektlar va huquqiy vositalarning mavjudligi, balki

ularning faoliyatini yo'naltiruvchi prinsiplarning mazmuni va amal qilish xususiyati bilan ham belgilanadi. Shu ma'noda prinsiplar mazkur mexanizmning alohida tarkibiy elementi bo'lib, uning shakllanishi va amal qilishi uchun umumiy yo'nalishni belgilaydi, subyektlar faoliyatining chegaralari va ustuvor vazifalarini aniqlashtirishga xizmat qiladi.

Bizningcha, inson huquq va erkinliklarini ta'minlash mexanizmi prinsiplarini faqat huquqning umumiy prinsiplari bilan cheklash to'liq metodologik yondashuvni ifodalaymaydi. Chunki mexanizmning o'ziga xos xususiyati uning inson huquq va erkinliklarini real amalga oshirishga qaratilganligi bilan belgilanadi. Shu sababli mazkur prinsiplar umumiy konstitutsiyaviy-huquqiy prinsiplarning inson huquqlarini ta'minlash sohasidagi aniq ifodasi sifatida ham, mexanizmning samarali ishlashini ta'minlovchi maxsus metodologik qoidalar sifatida ham namoyon bo'ladi.

Avvalo, inson huquq va erkinliklarini ta'minlash mexanizmi inson huquqlarining ustuvorligi va inson qadr-qimmatining daxlsizligi prinsipiga asoslanishi lozim. Mazkur prinsip mexanizmning barcha subyektlari faoliyatining yakuniy maqsadi inson huquq va erkinliklarini ta'minlashdan iborat bo'lishini anglatadi. Davlat organlarining vakolatlari, fuqarolik jamiyati institutlarining faoliyati va qo'llaniladigan huquqiy vositalar aynan shu maqsadga mos bo'lishi kerak.

Ikkinchidan, Konstitutsiya va qonunning ustunligi prinsipi inson huquq va erkinliklarini ta'minlash mexanizmning normativ asosini tashkil etadi. Huquq va erkinliklarni ta'minlashga qaratilgan har qanday chora, qaror yoki faoliyat Konstitutsiya va qonunlarga muvofiq amalga oshirilishi, shuningdek, inson huquqlariga daxl qiluvchi davlat hokimiyati vakolatlarining huquqiy chegaralari aniq belgilangan bo'lishi lozim.

Uchinchidan, mazkur mexanizm tenglik va kamsitmaslik prinsipiga tayanishi zarur. Bu prinsip inson huquq va erkinliklarini ta'minlash sohasida barcha shaxslarga ularning huquqiy maqomi va boshqa holatlaridan qat'i nazar, teng munosabatda bo'lishni, huquqni amalga oshirish va uni himoya qilish imkoniyatlarida asossiz farqlarga yo'l qo'ymaslikni nazarda tutadi.

To'rtinchidan, inson huquq va erkinliklarini ta'minlash mexanizmi samaradorlik va ta'sirchanlik prinsipiga asoslanishi kerak. Huquqlarning qonun hujjatlarida mustahkamlangani yoki muayyan huquqiy institutlarning mavjudligi mexanizmning samaradorligini anglatmaydi. Uning haqiqiy natijasi shaxsning o'z huquqidan amalda foydalanish imkoniyati, huquqbuzarliklarning oldini olish va buzilgan huquqlarni tiklashning real imkoniyati bilan baholanishi lozim.

Beshinchidan, mazkur mexanizm ochiqlik, hisobdorlik va jamoatchilik nazorati prinsiplarini ham qamrab olishi lozim. Ayniqsa, inson huquqlarini ta'minlashda davlat organlari va fuqarolik jamiyati institutlarining o'zaro hamkorligi ushbu prinsiplarning amaliy ifodasi hisoblanadi. Davlat organlari faoliyatining ochiqligi, jamoatchilik nazorati va shaxsning qaror qabul qilish jarayonlarida qonuniy ishtirok etish imkoniyatlari mexanizmning institutsional samaradorligini oshiradi.

Shu bilan birga, mexanizm huquqlarning bevosita amal qilishi va ularni sud orqali samarali himoya qilish prinsiplari bilan uzviy bog'liq bo'lishi lozim. Inson huquqlari bo'yicha xalqaro standartlarda ham davlatning vazifasi huquqlarni formal e'tirof etish bilan cheklanmasdan, ulardan real foydalanishni va huquq buzilganda ta'sirchan himoya vositalarini ta'minlashni qamrab olishi ta'kidlanadi. Bu talab konstitutsiyaviy huquq va erkinliklarni deklarativ normalar darajasida qoldirmasdan, shaxs uchun amaliy huquqiy imkoniyatga aylantirish nuqtayi nazaridan muhim hisoblanadi (United Nations Human Rights Committee, 2004).

Shunday qilib, mazkur prinsiplar bir-biridan ajralgan qoidalar yig'indisi emas. Ular inson huquq va erkinliklarini ta'minlash mexanizmining normativ yo'nalishi, institutsional tashkil etilishi va amaliy faoliyatini yagona maqsad – inson huquq va erkinliklarining real va samarali ta'minlanishiga yo'naltiradi. Shu jihatdan prinsiplar mexanizmning faqat tarkibiy elementi emas, balki uning barcha elementlarini birlashtiruvchi va funksional uyg'unligini ta'minlovchi metodologik asos sifatida namoyon bo'ladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, inson huquq va erkinliklarini ta'minlashni faqat ularni kafolatlash yoki buzilgan huquqlarni himoya qilish bilan cheklab bo'lmaydi. U huquqni amalga oshirish uchun shart-sharoit yaratish, kafolatlash, huquqbuzarlikning oldini olish, muhofaza qilish va buzilgan huquqni samarali tiklashni qamrab oluvchi kompleks jarayondir.

Shunga muvofiq, inson huquq va erkinliklarini ta'minlash mexanizmi subyektlar, obyekt, prinsiplar, shakllar, usullar va vositalarning o'zaro bog'liq funksional yaxlitligidan iborat dinamik huquqiy-institutsional tizim sifatida namoyon bo'ladi. Uning samaradorligi alohida elementlarning mavjudligi bilan emas, balki ularning shaxs uchun real huquqiy natijaga qaratilgan muvofiq faoliyati bilan belgilanadi. Shu ma'noda, inson huquq va erkinliklarini ta'minlash mexanizmini tadqiq etishda tizimli, institutsional va funksional yondashuvlarni inson huquqlariga asoslangan yondashuv bilan uyg'unlashtirish mazkur mexanizmning mazmun-mohiyatini ochib berish, uning elementlari o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash va samaradorligini huquq egasi uchun yuzaga keladigan real natija asosida baholash imkonini beradi.

REFERENCES

Abramov, V. I. (2006). Sootnoshenie ponyatiy "okhrana", "zashchita", "garantirovannost", "obespechenie" prav rebenka [Correlation of the concepts "protection", "defense", "guarantee", "provision" of children's rights]. *State and Law*, (6), 68–74.

Fedorova, L. N. (2007). *Mekhanizm yuridicheskikh mekhanizmov garantiy konstitutsionnykh prav i svobod cheloveka i grazhdanina v Rossiyskoy Federatsii* [Mechanism of legal guarantees of constitutional human and civil rights and freedoms in the Russian Federation] [Candidate dissertation]. Volgograd Academy of the Ministry of Internal Affairs of Russia.

Fredman, S. (2008). *Human rights transformed: Positive rights and positive duties*. Oxford University Press.

Glukhareva, L. I. (2004). *Prava cheloveka v sisteme teorii prava i gosudarstva* [Human rights in the system of the theory of law and state] [Doctoral dissertation]. Moscow University of the Ministry of Internal Affairs of Russia.

Khazov, E. N. (2010). *Konstitutsionnye garantii prav i svobod cheloveka i grazhdanina v Rossii: teoreticheskiye osnovy i problemy realizatsii* [Constitutional guarantees of human and civil rights and freedoms in Russia: Theoretical foundations and implementation problems]. UNITY-DANA.

Kirichek, E. V. (2013). Diskussionnye aspekty ponimaniya organizatsionno-pravovogo mekhanizma obespecheniya konstitutsionnykh prav i svobod cheloveka i grazhdanina v Rossiyskoy Federatsii [Discussion aspects of understanding the organizational and legal mechanism for ensuring constitutional rights and freedoms of human and citizen in the Russian Federation]. *Law and Politics*, (13), 1891–1902. <https://doi.org/10.7256/1811-9018.2013.13.10359>

Kirichek, E. V. (2014). *Organizatsionno-pravovoy mekhanizm obespecheniya konstitutsionnykh prav i svobod cheloveka i grazhdanina v usloviyakh vzaimodeystviya polititsii i institutov grazhdanskogo*

obshchestva v Rossiyskoy Federatsii [Organizational and legal mechanism for ensuring constitutional rights and freedoms of human and citizen under interaction of police and civil society institutions in the Russian Federation] [Doctoral dissertation]. Moscow.

Krylatova, I. Yu. (2014). *Mekhanizm realizatsii i zashchity prav cheloveka v Rossiyskoy Federatsii: ponyatie, sushchnost, struktura, formy* [The mechanism for the implementation and protection of human rights in the Russian Federation: Concept, essence, structure, forms]. *Research Yearbook of the Institute of Philosophy and Law of the Ural Branch of the Russian Academy of Sciences*, 14(3), 210–223.

Lavrysen, L. (2016). *Human rights in a positive state: Rethinking the relationship between positive and negative obligations under the European Convention on Human Rights*. Intersentia.

Lukasheva, E. A. (Ed.). (2004). *Prava cheloveka* [Human rights]. Norma.

Mirziyoyev, Sh. M. (2021, February 22). *Speech by the President of the Republic of Uzbekistan Shavkat Mirziyoyev at the 46th session of the UN Human Rights Council*. President.uz. <https://president.uz/uz/lists/view/4179>

Mordovets, A. S. (1997). *Sotsialno-yuridicheskiy mekhanizm obespecheniya prav cheloveka i grazhdanina: teoretiko-pravovoe issledovanie* [Social and legal mechanism for ensuring human and civil rights: A theoretical and legal study] [Doctoral dissertation]. Saratov State Academy of Law.

Republic of Uzbekistan. (2023). *Constitution of the Republic of Uzbekistan*. Lex.uz. <https://lex.uz/docs/-6445145>

Saidov, A. (2007). *Tsivilizatsionnaya teoriya prav cheloveka* [Civilizational theory of human rights]. In A. G. Svetlanov (Ed.), *Prava cheloveka i sovremennoye gosudarstvenno-pravovoye razvitiye* [Human rights and modern state-legal development]. Institute of State and Law of the Russian Academy of Sciences.

Shelton, D. (2015). *Remedies in international human rights law* (3rd ed.). Oxford University Press.

Stremoukhov, A. V. (1996). *Pravovaya zashchita cheloveka: teoreticheskiy aspekt* [Legal protection of the individual: Theoretical aspect] [Doctoral dissertation]. St. Petersburg University of the Ministry of Internal Affairs of Russia.

United Nations Human Rights Committee. (2004, May 26). *General comment No. 31 [80]: The nature of the general legal obligation imposed on States Parties to the Covenant*. United Nations.

Vitruk, N. V. (1980). *Sotsialno-pravovoy mekhanizm realizatsii konstitutsionnykh prav i svobod grazhdan* [Social and legal mechanism for implementing the constitutional rights and freedoms of citizens]. In N. V. Vitruk, V. A. Maslennikov, & B. N. Topornin (Eds.), *Konstitutsionnyy status lichnosti v SSSR* [Constitutional status of the individual in the USSR] (pp. 195–210). Legal Literature.

Vitruk, N. V. (2007). *Realizatsiya prav i svobod lichnosti kak protsess* [Implementation of individual rights and freedoms as a process]. Norma.

Xenos, D. (2009). *Taking the state's positive obligations seriously* (Doctoral thesis). Durham University.

**O'ZBEKISTON
QONUNCHILIGI TAHLILI**

ILMIY-TAHLILIY JURNAL
2026-YIL 3-SON

**ОБЗОР
ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА
УЗБЕКИСТАНА**

НАУЧНО-АНАЛИТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
2026 ГОД № 3

**UZBEKISTAN
LAW REVIEW**

SCIENTIFIC ANALYTICAL JOURNAL
2026 ISSUE 3

VOLUME 3 / ISSUE 3 / 2026

DOI: [HTTPS://DX.DOI.ORG/10.51788/TSUL.UZLAWREV.33](https://dx.doi.org/10.51788/TSUL.UZLAWREV.33)

ISSN 2181-8118

DOI: [HTTPS://DX.DOI.ORG/10.51788/TSUL.UZLAWREV.](https://dx.doi.org/10.51788/TSUL.UZLAWREV.)